

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

მსოფლიოს სოციალურ-პოლიტიკური და ტურიზმის გეოგრაფია

სალომე მელქაძე

ნორვეგიის მოსახლეობა: დინამიკა, სტრუქტურა, მობილობა, განსახლება
ნაშრომი შესრულებულია მსოფლიოს სოციალურ-პოლიტიკური და
ტურიზმის გეოგრაფიის ბაკალავრის აკადემიური
ხარისხის მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი: პროფესორი გიორგი გოგსაძე

თბილისი, 2026 წელი

სარჩევი

ანოტაცია	3
შესავალი	4
მოსახლეობის რაოდენობის დინამიკა და ბუნებრივი მოძრაობა	6
მოსახლეობის მექანიკური მოძრაობა	10
მოსახლეობის სქესობრივ-ასაკობრივი სტრუქტურა	15
დემოგრაფიული პოლიტიკა და ბუნებრივი მოძრაობის პროგნოზი	21
მოსახლეობის რელიგიური და ეთნო-ლინგვისტური შემადგენლობა	23
მოსახლეობის განსახლება და ურბანიზაცია	26
გამოყენებული ლიტერატურა	31

ანოტაცია

წარმოდგენილი ნაშრომის მიზანს ნორვეგიის სამეფოს დემოგრაფიული სივრცე-დროითი ასპექტების, სტრუქტურული გარდაქმნებისა და მიგრაციული ნაკადების კომპლექსური გეოგრაფიული კვლევა წარმოადგენს. ნორვეგია გლობალურ ასპარეზზე ცნობილია ცხოვრების უმაღლესი ხარისხითა და მდგრადი ეკონომიკური მოდელით, რაც პირდაპირ აისახება მის სოციალურ-დემოგრაფიულ იერ-სახეზე. მიუხედავად იმისა, რომ ქვეყანა ჩრდილოეთ ევროპის რეგიონში წამყვან პოზიციებს იკავებს ადამიანური კაპიტალის განვითარებით, მას მაინც უწევს დაუპირისპირდეს ისეთ თანამედროვე გამოწვევებს, როგორებიცაა შობადობის კლება და ასაკობრივი დაბერების ტენდენცია.

ნაშრომში განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა მოსახლეობის ტერიტორიული განლაგების გეოგრაფიულ კანონზომიერებებს. კვლევაში დეტალურად არის გაანალიზებული რეგიონული დისპროპორციები, რაც გამოიხატება მოსახლეობის კონცენტრაციით სანაპირო ზოლსა და სამრეწველო ჰაბებში, მაშინ როცა შიდა მთიანი რაიონები დეპოპულაციას განიცდიან. ნაშრომი აფასებს, თუ როგორ ცვლის შიდა მიგრაციული პროცესები ცალკეული მუნიციპალიტეტების ასაკობრივ პროფილს და რა გამოწვევების წინაშე აყენებს ეს ადგილობრივ ინფრასტრუქტურას. პარალელურად, განხილულია საერთაშორისო მობილობის როლი ნორვეგიის კულტურული და ეთნიკური მრავალფეროვნების ზრდაში.

კვლევის საინფორმაციო ბაზას საფუძვლად უდევს ნორვეგიის სტატისტიკური დეპარტამენტის ოფიციალური მონაცემები, გლობალური ორგანიზაციების ანგარიშები და თანამედროვე სამეცნიერო პუბლიკაციები. თემისა და დასმული ამოცანების უკეთ აღქმის მიზნით, ნაშრომში გამოყენებულია კარტოგრაფიული მასალები, დიაგრამები და სქემატური მოდელები, რომლებიც თვალსაჩინოდ ასახავს ნორვეგიის დემოგრაფიულ რეალობასა და მის ადგილს თანამედროვე მსოფლიოში.

შესავალი

ნორვეგია, ოფიციალურად ცნობილი, როგორც ნორვეგიის სამეფო, სკანდინავიის ნახევარკუნძულზე მდებარე სახელმწიფოა, რომელიც ევროპის უკიდურეს ჩრდილოეთ ნაწილს მიეკუთვნება. ქვეყნის სახმელეთო ფართობი დაახლოებით 323,802 კმ²-ია, აქედან 304,282 კმ² ხმელეთს უკავია, ხოლო დანარჩენი 19,520კმ² წყალს (CIA,2025). ნორვეგიას აღმოსავლეთიდან ესაზღვრება შვედეთი, ხოლო ჩრდილო-აღმოსავლეთით ფინეთი და რუსეთი.

დანარჩენი მხრიდან იგი გარშემორტყმულია წყლით: დასავლეთიდან აკრავს ნორვეგიის ზღვა, სამხრეთიდან სკაგერაკის სრუტე, ხოლო ჩრდილოეთიდან ბარენცის ზღვა. ნორვეგიის ბუნებრივმა პირობებმა და გეოგრაფიულმა მდებარეობამ განაპირობა მისი უნიკალური კულტურის ჩამოყალიბება. მოსახლეობის ცხოვრება უძველესი დროიდან ზღვასთან იყო დაკავშირებული, რის გამოც ნორვეგია მეზღვაურებისა და მეთევზეების ქვეყნად იქცა. ქვეყანა მდიდარია ჰიდროგრაფიული ქსელით, მთის სწრაფი მდინარეებითა და ღრმა ტბებით, თუმცა მსოფლიოში სახელი გაითქვა თავისი მონუმენტური ფიორდებითა და ხელუხლებელი პეიზაჟებით.

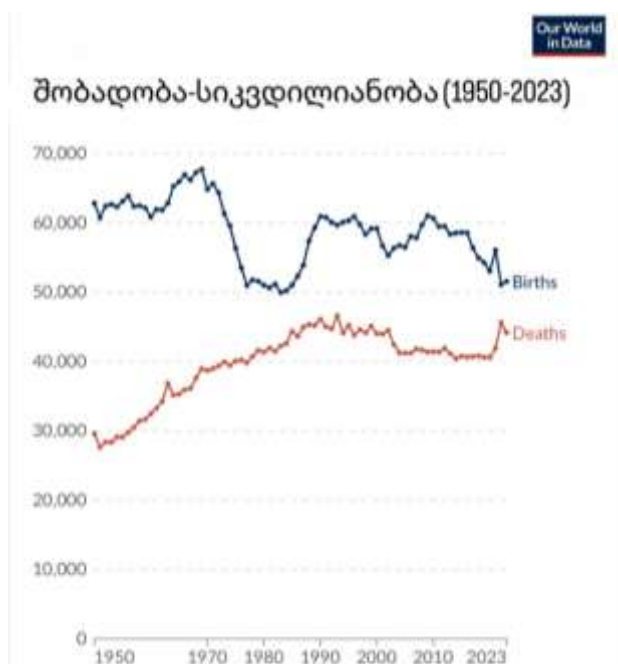
ოსლო, ნორვეგიის დედაქალაქი, ქვეყნის უმსხვილესი პოლიტიკური და ეკონომიკური ცენტრია. ამას გარდა, სხვა უმნიშვნელოვანეს ქალაქებს მიეკუთვნება ბერგენი, ტრონჰეიმი, სტავანგერი და ტრომსო. ბოლო ოფიციალური მონაცემებით, ნორვეგიის მოსახლეობა დაახლოებით 5.65 მილიონ ადამიანს შეადგენს. ქვეყნის მცხოვრებთა აბსოლუტურ უმრავლესობას ეთნიკური ნორვეგიელები წარმოადგენენ, თუმცა ბოლო ათწლეულებში გაიზარდა სხვადასხვა წარმოშობის

იმიგრანტთა წილიც. ნორვეგიის სამეფოში სახელმწიფო ენის სტატუსი აქვს ნორვეგიულს (თავისი ორი ოფიციალური წერილობითი ფორმით: ბუკმოლი და ნინორსკი), თუმცა ყოველდღიურობაში, ბიზნესსა და საგანმანათლებლო სფეროებში უმაღლეს დონეზეა გავრცელებული ინგლისური ენაც. მმართველობის ფორმით ნორვეგია კონსტიტუციური მონარქიაა, სადაც მეფე სახელმწიფოს სიმბოლური მეთაურია, ხოლო რეალურ აღმასრულებელ ხელისუფლებას პრემიერ-მინისტრი და მთავრობა ახორციელებენ. მეორე მსოფლიო ომის შემდგომი პერიოდიდან, განსაკუთრებით კი მეოცე საუკუნის მიწურულს ნავთობის მარაგების აღმოჩენის შემდეგ, ქვეყანამ ნახტომისებური ეკონომიკური განვითარება განიცადა. დღესდღეობით ნორვეგიას მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე მოდერნიზებული და სტაბილური ეკონომიკა აქვს, რომელიც წამყვან პოზიციებს იკავებს ენერგეტიკის, ნავთობქიმიის, საზღვაო ტრანსპორტისა და მაღალი ტექნოლოგიების სექტორებში.

ნორვეგიის შესახებ	
ჯინის ინდექსი (2025)	26.9
მშპ (მთლიანი შიდა პროდუქტი (2026)	571,37 მლრდ.\$
მოსახლეობა სიღარიბის ზღვარს მიღმა	12.2%
უმუშევრობის დონე	4%
ჰუმანური განვითარების ინდექსი (2023)	0.970 (მესამე ადგილზეა მსოფლიოში)
WHR ბედნიერების ინდექსი	მე-6 ადგილზეა მსოფლიოში
PFI პრესის თავისუფლების ინდექსი (2025)	პირველ ადგილზეა მსოფლიოში

მოსახლეობის რაოდენობის დინამიკა და ბუნებრივი მოძრაობა

ნებისმიერი ქვეყნის მოსახლეობის ბუნებრივ მოძრაობას ორი მთავარი მაჩვენებელი განსაზღვრავს: შობადობა და სიკვდილიანობა. "Our World in Data"-ს მონაცემებზე დაყრდნობით, ეს ნაშრომი განიხილავს ნორვეგიის თანამედროვე დემოგრაფიულ სურათს, ადარებს მას თავის ისტორიულ მაჩვენებლებს და უპირისპირებს ორ სრულიად განსხვავებული სტრუქტურის მქონე სახელმწიფოს ლაოსსა და კოსტა-რიკას.

ნორვეგიის მოსახლეობა ბოლო შვიდი ათწლეულის განმავლობაში სტაბილურად და უწყვეტად იზრდებოდა. 1950 წელს ნორვეგია თავის მეზობლებს შორის ერთ-ერთი ყველაზე მცირე მოსახლეობის მქონე ქვეყანა იყო 3,265 მილიონი მცხოვრებით, რითაც უსწრებდა ირლანდიას (2,913 მილიონი), თუმცა ჩამორჩებოდა სლოვაკეთსა (3,466 მილიონი) და ფინეთს (4,008

მილიონი). 2023 წლისთვის კი ნორვეგიის მოსახლეობამ 5,519 მილიონს მიაღწია. თუ ნორვეგიას მოსახლეობის რაოდენობის მიხედვით შევადარებთ ლაოსსა და კოსტა რიკას დიდად შესამჩნევ განსხვავებებს ამ სამ ქვეყანას შორის ვერ დავინახავთ. კერძოდ, 2023 წელს ლაოსი უსწრებს ნორვეგიასა და კოსტა რიკას მოსახლეობის რაოდენობის მიხედვით (7,665 მილიონი), ხოლო კოსტა-რიკა 5,106 მილიონი მცხოვრებით სულ ცოტათი ჩამორჩება ნორვეგიას.

თუმცა დემოგრაფიული სურათი ცხადია მხოლოდ მოსახლეობის რაოდენობით არ შემოიფარგლება.

სტატისტიკური მონაცემები აჩვენებს, რომ ნორვეგიაში ყოველთვის ნარჩუნდებოდა მოსახლეობის ბუნებრივი მატება, თუმცა წლების განმავლობაში სხვაობა შობადობასა და სიკვდილიანობას შორის საგრძნობლად შემცირდა. მეოცე

საუკუნის შუა ხანებში, განსაკუთრებით 1950-დან 1970 წლამდე, ქვეყანამ ომისშემდგომი "შობადობის ბუმი" განიცადა, როდესაც წლიური შობადობა 70,000-ს უახლოვდებოდა, ხოლო სიკვდილიანობა დაბალ ნიშნულზე, დაახლოებით 30,000-დან 35,000-მდე ნარჩუნდებოდა. 1970-იანი და 1980-იანი წლებიდან შობადობამ მკვეთრად იკლო და მინიმალურ ნიშნულს დაახლოებით 50,000-ს მიაღწია, რის შედეგადაც ბუნებრივი მოძრაობა შეიძლება ითქვას დაბალანსდა 1990-იანებსა და 2000-იანების დასაწყისში. ამავდროულად, მოსახლეობის დაბერებისა და საერთო რაოდენობის ზრდის კვალდაკვალ, სიკვდილიანობის მაჩვენებელი სტაბილურად იზრდებოდა, სანამ 1980-იანების ბოლოსა და 1990-იანების დასაწყისში 45,000-ს არ მიაღწია. 2023 წლისთვის მდგომარეობა კიდევ შეიცვალა, რადგან ნორვეგიაში დაფიქსირდა 51,550 შობადობა და 44,140 სიკვდილიანობა. ეს ნიშნავს, რომ ქვეყნის ბუნებრივმა მატებამ მხოლოდ 7,410 ადამიანი შეადგინა, რაც ნიშნავს იმას, რომ მიგრაციული ნაკადების გარეშე ნორვეგიის მოსახლეობა სტაგნაციის ზღვარზეა.

ნორვეგიაში მსგავსი დემოგრაფიული სურათის არსებობა გამოწვეულია შობადობის კოეფიციენტის ვარდნით. იმისათვის, რომ მოსახლეობამ გარეშე ფაქტორების გარეშე შეინარჩუნოს აღწარმოების დონე, ეს კოეფიციენტი დაახლოებით 2.1-ის ტოლი უნდა იყოს. თუმცა, მონაცემები ცხადყოფს, რომ განვითარებულ ქვეყნებში ეს ნიშნული გაცილებით დაბალია. 2023 წელს ლაოსში შობადობის კოეფიციენტი შეადგენდა 2.42-ს, ნორვეგიაში — 1.41-ს, ხოლო კოსტა-რიკაში — 1.33-ს. ეს ნიშნავს, რომ მხოლოდ ლაოსი ინარჩუნებს მოსახლეობის ბუნებრივი აღწარმოების უნარს, რაც მის პოპულაციას ახალგაზრდულ სტრუქტურას აძლევს. ნორვეგიის მაჩვენებელი (1.41) მნიშვნელოვნად ჩამორჩება საჭირო დონეს, რაც ხსნის შობადობის კლებას. საინტერესოა, რომ კოსტა-რიკაში ეს მაჩვენებელი კიდევ უფრო დაბალია (1.33), შობადობის კოეფიციენტის ისეთი სწრაფი დ

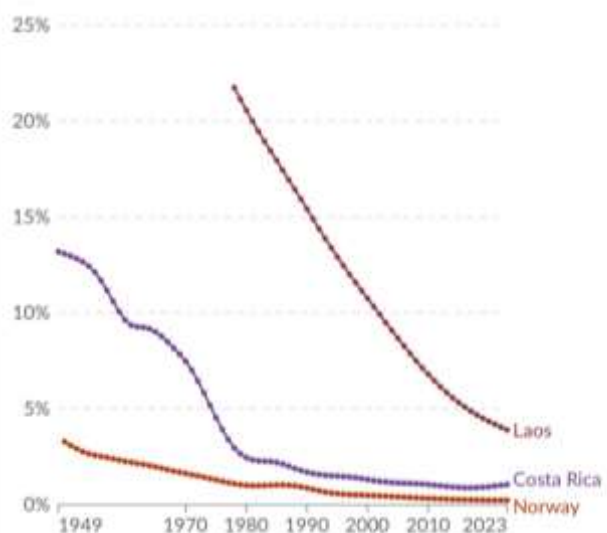
დაცემა როგორც ლაოსის მაგალითზე გვაქვს, მიუთითებს იმაზე, რომ ლათინურ ამერიკაში დემოგრაფიული გადასვლა ძალიან სწრაფი ტემპით მიმდინარეობს.

კაცობრიობის ისტორიაში მოსახლეობის ნელი ზრდის ერთ-ერთი უმთავრესი მიზეზი ბავშვთა მაღალი სიკვდილიანობა იყო. ჯანდაცვის განვითარებამ და სანიტარიულმა პირობებმა ეს რეალობა რადიკალურად შეცვალა. ნორდიკულ ქვეყნებში 1949 წელს ეს მაჩვენებელი გლობალურ კონტექსტში უკვე დაბალი იყო, თუმცა მაინც საგრძნობი: ფინეთში სიკვდილიანობა 4.8%-ს შეადგენდა, ხოლო ნორვეგიასა და შვედეთში 2.5%-დან 3.5%-მდე მერყეობდა. 2023 წლისთვის, მედიცინის განვითარების წყალობით, ამ ქვეყნების მაჩვენებლები თითქმის ნულოვან ნიშნულამდე შემცირდა და ნორვეგიაში ბავშვთა სიკვდილიანობამ რეკორდულად დაბალ — 0.2%-იან დონეს მიაღწია. გლობალურ ჭრილში თუ შევხედავთ, კოსტა-რიკამ 1950 წლის 13%-იანი მაჩვენებელი 2023 წლისთვის 1%-მდე შეამცირა. ლაოსმა, სადაც 1980 წელს ბავშვთა სიკვდილიანობა კატასტროფულად მაღალი იყო და 21%-ს აჭარბებდა, უდიდესი პროგრესი განიცადა და ეს ციფრი 2023 წლისთვის 4%-მდე ჩამოიყვანა. მიუხედავად ლაოსის დიდი მიღწევისა, 4%-იანი

სიკვდილიანობა აჩვენებს, რომ განვითარებად ქვეყნებსა და ისეთ განვითარებულ სახელმწიფოებს შორის, როგორიც ნორვეგიაა, ჯანდაცვის კუთხით ჯერ კიდევ დიდი ნაპრალი არსებობს.

შობადობის კლებისა და სიცოცხლის ხანგრძლივობის ზრდის ერთობლივი გავლენა პირდაპირ აისახება საზოგადოების ასაკობრივ

ჩვილთა სიკვდილიანობა (1959-2023)

სტრუქტურაზე, რასაც საუკეთესოდ გამოხატავს მედიანური ასაკი (ასაკი, რომელიც მოსახლეობას ორ ტოლ ნაწილად ყოფს). 1950 წლიდან 2023 წლამდე პერიოდში სამივე ქვეყანამ სრულიად განსხვავებული გზა გაიარა. ნორვეგიაში 1950 წელს მედიანური ასაკი 31.5 წელს შეადგენდა. "შობადობის ბუმის" პერიოდში დაფიქსირებული მცირე კლების შემდეგ, 1970-იანი წლებიდან ნორვეგიის

მოსახლეობა სტაბილურად ბერდება და 2023 წლისთვის მისმა მედიანურმა ასაკმა 39.5 წელს მიაღწია. რაც შეეხება კოსტა-რიკას, 2023 წლისთვის მისმა მედიანურმა ასაკმა 34 წელს მიაღწია, რაც მას ლათინურ ამერიკაში ერთ-ერთ ყველაზე სწრაფად მზარდ და დაბერებად საზოგადოებად აქცევს. ამათ ფონზე, ლაოსი კვლავ ინარჩუნებს ახალგაზრდულ პროფილს. მისი მედიანური ასაკი ათწლეულების განმავლობაში 17-19 წლის ფარგლებში იყო და მხოლოდ 2000-იანი წლებიდან დაიწყო ზრდა, რის შედეგადაც 2023 წლისთვის 24.5 წელი შეადგინა. ეს ნიშნავს, რომ ლაოსს ჰყავს დიდი პოტენციური სამუშაო ძალა, თუმცა სჭირდება დიდი რესურსების მიმართვა განათლებასა და ახალგაზრდულ ინფრასტრუქტურაზე.

დემოგრაფიული სურათის შეჯამებისას შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ნორვეგია, ლაოსი და კოსტა-რიკა გლობალური დემოგრაფიული გადასვლის სრულიად განსხვავებულ ეტაპებზე იმყოფებიან. მათ შორის მთავარი მსგავსება არის ის, რომ სამივე ქვეყანამ მიაღწია წარმატებას სიკვდილიანობის შემცირებასა და მედიანური ასაკის ზრდაში, რაც თანამედროვე მედიცინისა და ჰიგიენის გლობალურ პროგრესზე მეტყველებს. თუმცა, განსხვავებები გამოწვეულია მათი სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დონით. ნორვეგია არის მაღალგანვითარებული, პოსტინდუსტრიული ქვეყანა, სადაც გენდერულმა თანასწორობამ, ქალთა დასაქმებამ და ცხოვრების მაღალმა ხარჯებმა შობადობა 1.41-მდე შეამცირა. ჯანდაცვის უმაღლესი დონე კი უზრუნველყოფს იმას, რომ ბავშვთა სიკვდილიანობა პრაქტიკულად მინიმუმამდეა (0.2%) დაყვანილი, რის გამოც ქვეყანა დაბერების გამოწვევის წინაშე დგას და სამუშაო ძალის შესავსებად მიგრაციაზე ხდება დამოკიდებული. ლაოსი ჯერ კიდევ აგრარულ და განვითარებად ფაზაშია, სადაც ტრადიციულად დიდ ოჯახებს ენიჭება უპირატესობა, რაც მაღალ შობადობას განაპირობებს.

მოსახლეობის მექანიკური მოძრაობა

მიგრაცია უმნიშვნელოვანეს როლს თამაშობს ნორვეგიის დემოგრაფიული სურათის, ეკონომიკური მდგრადობისა და სოციალური სტრუქტურის ჩამოყალიბებაში. ნორვეგიის სტატისტიკის სამსახურის (SSB) მონაცემებით, ქვეყანაში მიგრაციული პროცესები საკმაოდ დინამიკურია. მას ახასიათებს ცვალებადი საერთაშორისო იმიგრაცია, შიდა გადაადგილებების სტაბილური მაჩვენებელი და გამოკვეთილი რეგიონული განსხვავებები.

ნორვეგიის საერთაშორისო მიგრაციის ისტორია 1973 წლიდან დღემდე აჩვენებს, თუ რამდენად ღრმა ტრანსფორმაცია განიცადა ქვეყანამ. 1970-იან და 1980-იან წლებში მიგრაციის მოცულობა დაბალი და სტაბილური იყო. წლიური იმიგრაცია იშვიათად აღემატებოდა 20,000–30,000 ადამიანს. ამ პერიოდში მიგრაციის სალდო მცირე იყო, ზოგჯერ კი უარყოფითიც მაგალითად, 1989 წელს, როდესაც ნორვეგიის მოქალაქეების ეკონომიკური მიზნებით ქვეყნიდან გასვლის გამო, მიგრაციის სალდო -1,453 იყო.

თუმცა, 21-ე საუკუნის დასაწყისმა განსაკუთრებით 2004 წელს ევროკავშირის გაფართოებამ იმიგრაციის უპრეცედენტო ზრდა გამოიწვია. მომდევნო ორ ათწლეულში იმიგრაციამ პიკს მიაღწია. ნორვეგიის ისტორიაში ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი 2022 წელს დაფიქსირდა, როდესაც ქვეყანაში 90,475 იმიგრანტი შევიდა, მიგრაციის სალდო კი 57,939-ს უდრიდა. ეს მასშტაბური ნაკადი დიდწილად გლობალურმა ჰუმანიტარულმა კრიზისმა, კერძოდ, უკრაინის ომმა განაპირობა. ბოლო წლებში ეს ისტორიული პიკი შედარებით დასტაბილურდა: 2024 წლისთვის იმიგრაცია 66,077-მდე შემცირდა, ხოლო 2025 წელს 55,243-მდე. მიუხედავად ამ კლებისა, წმინდა მიგრაცია 2025 წელს მაინც მყარად პოზიტიური (22,324) დარჩა, რაც დასტურია იმისა, რომ ნორვეგია კვლავ ძალზე მიმზიდველ ქვეყნად ითვლება.

მოქალაქეობისა და წარმოშობის მიხედვით

ნორვეგიაში იმიგრანტების შემადგენლობა მრავალფეროვანია, თუმცა მჭიდროდ არის დაკავშირებული გეოპოლიტიკურ მოვლენებსა და ეკონომიკურ

სტრუქტურებთან. 2025 წელს ნორვეგიაში ჩასული 55,243 ადამიანიდან აბსოლუტური უმრავლესობა (47,996) უცხო ქვეყნის მოქალაქე იყო, ხოლო სამშობლოში დაბრუნებული ნორვეგიელების რაოდენობამ მხოლოდ 7,247 შეადგინა. საპირისპიროდ, ემიგრაციის სტატისტიკა აჩვენებს, რომ უფრო მეტმა ნორვეგიელმა დატოვა ქვეყანა (9,188), ვიდრე დაბრუნდა, რის გამოც ნორვეგიის მოქალაქეების მიგრაციის სალდო უარყოფითი იყო (-1,941). ეს დეფიციტი სრულად გადაფარა უცხო ქვეყნის მოქალაქეების დიდმა ნაკადმა (+24,265 მიგრაციის სალდო).

- ევროკავშირი (EU27) / ევროპის თავისუფალი ვაჭრობის ასოციაცია (EFTA) სტაბილური მიგრაციის მთავარი წყაროა (25,609 იმიგრანტი 2025 წელს). თუმცა, მაღალი ემიგრაციის გამო (19,413 ადამიანმა დატოვა ქვეყანა), ამ ზონიდან წმინდა მიგრაციამ 6,196 შეადგინა. ეს მიუთითებს ციკლურ, შრომით მიგრაციაზე, როდესაც ევროპელები ნორვეგიაში სამუშაოდ ჩადიან და შემდეგ ხშირად ბრუნდებიან სამშობლოში.
- ევროპის სხვა ქვეყნებიდან (ევროკავშირის/EFTA-ს მიღმა) ჩამოვიდა 14,689 ადამიანი, მიგრაციის სალდო კი 7,106-ს უდრის. აზიის მოქალაქეებმა შეადგინეს ჩამოსულთა მნიშვნელოვანი ნაწილი (9,407 იმიგრანტი, სალდო +5,927), რასაც მოსდევს აფრიკის ქვეყნები (2,543 იმიგრანტი, სალდო +1,751).
- ჩრდილოეთ ამერიკიდან, ლათინური ამერიკიდან და ოკეანეთიდან ნაკადები შედარებით დაბალი იყო და ჯამში მხოლოდ რამდენიმე ათასს მიაღწია.
- ცალკეული ქვეყნების მიხედვით, უკრაინა კვლავ რჩება უცხო ქვეყნის მოქალაქეების შემოდინების უმთავრეს წყაროდ. 2025 წელს ნორვეგიაში 12,770 უკრაინელი ჩავიდა. მიუხედავად იმისა, რომ უკრაინელების ემიგრაციაც გაიზარდა (6,707), ისინი მაინც ყველაზე დიდ წმინდა მიგრაციულ ჯგუფად რჩებიან (+6,063). ნორვეგიის მოსახლეობის ზრდაში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანეს:
 - სირიამ (მიგრ.სალდო +1,626),
 - შვედეთმა (მიგრ.სალდო +1,297),

- გერმანიამ (მიგრ.საღდო +903)
- ესპანეთმა (მიგრ.საღდო +929).

საერთაშორისო საზღვრების გარდა, მოსახლეობის გადაადგილება ქვეყნის შიგნით ნორვეგიის დემოგრაფიის მეორე უმნიშვნელოვანესი მამოძრავებელი ძალაა. 2025 წელს მუნიციპალიტეტებს შორის შიდა მიგრაციის 253,882 შემთხვევა დაფიქსირდა. ბოლო ათწლეულის განმავლობაში შიდა მობილობის მაჩვენებელი სტაბილურად მერყეობს 45-დან 48 გადაადგილებამდე ყოველ 1,000 მცხოვრებზე. ეს აჩვენებს, რომ ნორვეგიელები საკმაოდ მობილურები არიან და ხშირად იცვლიან საცხოვრებელს განათლების, კარიერული წინსვლის ან ცხოვრების სტილის შეცვლის გამო.

შიდა გადაადგილებებისა და საერთაშორისო იმიგრაციის ერთობლივი ანალიზი მკაფიოდ აჩვენებს ურბანიზაციისა და ცენტრალიზაციის პროცესს. 2025 წელს დემოგრაფიული ზრდის თვალსაზრისით აშკარა ლიდერი აკერსჰუსის (Akershus) ოლქი გახდა, რომლის საერთო წმინდა მიგრაციამ +6,243 შეადგინა. ეს ძირითადად განპირობებული იყო ნორვეგიის სხვა მხარეებიდან მოსახლეობის მასშტაბური შედინებით (+5,122), რაც დედაქალაქის გარშემო გარეუბნების გაფართოების (სუბურბანიზაციის) ტენდენციაზე მიუთითებს.

ამის საპირისპიროდ, დედაქალაქი ოსლო საინტერესო პარადოქსს წარმოადგენს. ოსლომ მიიზიდა ყველაზე მეტი საერთაშორისო იმიგრანტი (+9,484) და შეინარჩუნა დადებითი საერთაშორისო მიგრაციის საღდო (+2,565). თუმცა, შიდა მიგრაციის თვალსაზრისით, დედაქალაქმა დიდი დეფიციტი განიცადა ოსლოდან ნორვეგიის სხვა ოლქებში 3,444-ით მეტი ადამიანი გადავიდა საცხოვრებლად, ვიდრე ჩამოვიდა. შედეგად, ოსლოს საერთო მიგრაციის საღდო უარყოფითი აღმოჩნდა (-879). ეს იმაზე მიუთითებს, რომ მიუხედავად იმისა, რომ ოსლო საერთაშორისო მიგრანტების მთავარი კარიბჭეა, მაღალი ცხოვრების ხარჯებისა და ოჯახური პირობების გამო, ადგილობრივი მცხოვრებლები მეზობელ ოლქებში გადადიან (როგორცაა მაგალითად აკერსჰუსი, ესტვოლდი (+2,303) და ბუსკერუდი (+1,752). სოფლის ტიპის დასახლებები და ჩრდილოეთ რეგიონები სერიოზული გამოწვევების წინაშე დგანან. ნორდლანდისა და ფინმარკის ოლქებმა განიცადეს

მკვეთრად უარყოფითი შიდა მიგრაცია — მათ დაკარგეს მოსახლეობის დიდი ნაწილი, რომელიც სამხრეთ ურბანულ ცენტრებში გადავიდა. ამ ჩრდილოეთ თემებისთვის საერთაშორისო იმიგრაცია გადამჩენი აღმოჩნდა: საერთაშორისო მიგრაციის სალდოს გარეშე (რომელმაც ნორდლანდში +1,480, ხოლო ფინმარკში +650 შეადგინა), რომ არა საგარეო მიგრანტთა დიდი რაოდენობა ეს რეგიონები მოსახლეობის მკვეთრ კლებასა და მუშახელის მწვავე დეფიციტს განიცდიდნენ.

ნორვეგიის სტატისტიკის სამსახურის მონაცემები ადასტურებს, რომ მიგრაცია ქვეყნის მოსახლეობის ცვლილების მთავარი ფაქტორია. მიუხედავად იმისა, რომ საერთაშორისო იმიგრაცია 2022 და 2023 წლების პიკის შემდეგ დასტაბილურდა, ქვეყანა ინარჩუნებს ჯანსაღ, დადებით მიგრაციის სალდოს.

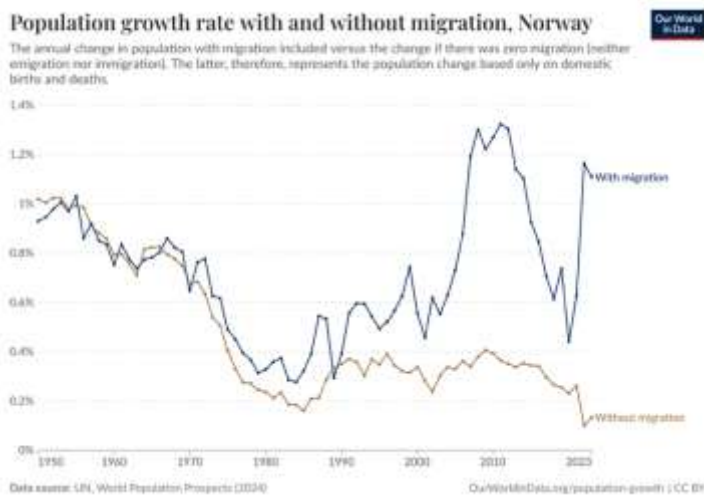
Our World in Data-სა და მიგრაციის საერთაშორისო ორგანიზაციის (IOM) მონაცემებთან ერთად გაანალიზებისას, ნორვეგიის მიგრაციული სიტუაცია მკვეთრ კონტრასტებს, მაგრამ ამავე დროს გარკვეულ სტრუქტურულ მსგავსებებსაც აჩვენებს ისეთ განვითარებად ქვეყნებთან, როგორიცაა ლაოსი და კოსტა-რიკა. მთავარი განმასხვავებელი ფაქტორი იმაში მდგომარეობს, თუ კონკრეტული ქვეყანა დემოგრაფიული "მაგნიტის" როლს ასრულებს თუ "ტრამპლინის".

ნორვეგია არის კლასიკური "მაგნიტი" ქვეყანა, რომელიც იზიდავს უცხოელი მუშახელისა და ლტოლვილების დიდ ნაკადებს თავისი ცხოვრების მაღალი სტანდარტის, ძლიერი სოციალური დაცვის სისტემებისა და მყარი ეკონომიკის გამო. ამის საპირისპიროდ, ლაოსი ცალსახად "ქვეყანა ტრამპლინია". მიგრაციის საერთაშორისო ორგანიზაციის (IOM) ხაზგასმით, ლაოსი განიცდის მუდმივ ემიგრაციას, რასაც განაპირობებს შიდა სიღარიბე (რაც მოსახლეობის 18%-ზე მეტს ეხება) და ახალგაზრდა, ძირითადად სოფლად მცხოვრები მუშახელისთვის სამუშაო ადგილების არარსებობა. შედეგად, 1.2 მილიონზე მეტი ლაოსელი იძულებული გახდა საზღვრებს მიღმა, ძირითადად მეზობელ ტაილანდში ეძებნა სარჩო.

კოსტა-რიკას კი უნიკალური შუალედური პოზიცია უჭირავს. მიუხედავად იმისა, რომ ქვეყანას აქვს გარკვეული შიდა ეკონომიკური გამოწვევები, იგი ცენტრალურ ამერიკაში მძლავრ რეგიონულ "მიმზიდველ ცენტრად" გვევლინება. კოსტა-რიკა

იზიდავს ათასობით მიგრანტს მეზობელი ქვეყნებიდან (მაგალითად, ნიკარაგუიდან და ვენესუელიდან), რომლებიც იქაურ პოლიტიკურ არასტაბილურობასა და ეკონომიკურ კრიზისს გაურბიან.

მიუხედავად განვითარების ამ უზარმაზარი დისბალანსისა, ქვეყნებს შორის ერთი საინტერესო შიდა სტრუქტურული მსგავსება მაინც შეინიშნება. ისევე როგორც ნორვეგიაში ხდება შიდა ცენტრალიზაცია, ლაოსშიც ზუსტად იგივე შიდა ფენომენი იჩენს თავს. ახალგაზრდა ლაოსელები მასობრივად გადადიან სოფლებიდან დიდ ურბანულ ეკონომიკურ ზონებში განათლებისა და უკეთესი სერვისების საძიებლად.

წარმოდგენილი გრაფიკი, რომელიც ეყრდნობა გაეროს 2024 წლის მონაცემებს, ნათლად ასახავს თუ რაოდენ დიდი გავლენა აქვს მიგრაციებს ნორვეგიის მოსახლეობის ზრდის ტემპზე 1950 წლიდან 2023 წლამდე პერიოდში. მეოცე საუკუნის

შუა ხანებში, კერძოდ 1950-იანი წლებიდან 1970-იანი წლების დასაწყისამდე, ნორვეგიის მოსახლეობის ზრდა ძირითადად დამოკიდებული იყო ბუნებრივმატებაზე — ანუ შიდა შობადობისა და სიკვდილიანობის ბალანსზე, ხოლო მიგრაციული ნაკადების გავლენა მინიმალური ან უმნიშვნელო იყო. თუმცა, 1970-იანი წლების შუა პერიოდიდან ვითარება რადიკალურად იცვლება. ამ დროს ქვეყანაში შობადობის კლებასთან ერთად იწყება ბუნებრივიმატების მკვეთრი შემცირება.

1980-იანი წლებიდან მოყოლებული,

მიგრაციამ ნორვეგიის დემოგრაფიაში მთავარი მამოძრავებელი ძალის ფუნქცია შეიძინა. განსაკუთრებით თვალსაჩინოა 2000-იანი წლების შემდგომი პერიოდი

(2005- 2015), როდესაც მოსახლეობის ზრდის საერთო ტემპმა მიგრაციის ხარჯზე პიკს მიაღწია და წლიურ 1.2%-ზე მეტს გაუტოლდა, მაშინ როცა შიდა ბუნებრივი მატება 0.4%-ის ფარგლებში ნარჩუნდებოდა.

2023 წელის სტატისტიკა ასახავს, ყველაზე საგანგაშო დემოგრაფიულ ტენდენციას: ნორვეგიის მოსახლეობის ბუნებრივი მატება (მიგრაციის გარეშე) თითქმის ნულოვან ნიშნულამდე (დაახლოებით 0.1%-მდე) დაეცა. ამის საპირისპიროდ, ავეყნის მოსახლეობის ზრდა (+1%) ამჟამად თითქმის მთლიანად იმიგრანტების ხარჯზე ხდება.

შეჯამების სახით შეიძლება ითქვას, რომ მიგრაციის გარეშე ნორვეგია დღეს მოსახლეობის სტაგნაციის ან შემცირების ფაზაში იქნებოდა. სწორედ გარე მიგრაციული ნაკადები უზრუნველყოფს ქვეყანაში დემოგრაფიული ზრდის შენარჩუნებას, რაც აკომპენსირებს შობადობის შემცირებით გამოწვეულ ბუნებრივ კლებას და უმნიშვნელოვანეს როლს თამაშობს ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური სტაბილურობისთვის.

მოსახლეობის სქესობრივ-ასაკობრივი სტრუქტურა

ნორვეგიის მოსახლეობის თანამედროვე დემოგრაფიული სურათის შესასწავლად მნიშვნელოვანია იმის ნახვა, თუ როგორ ნაწილდება ხალხი ასაკობრივი კატეგორიების მიხედვით. თუ ქვეყნის მონაცემებს სამ ძირითად ჯგუფად დავყოფთ – სამუშაომდელი (0–14 წელი), შრომისუნარიანი (15–64 წელი) და ხანდაზმული (65 წლის და უფროსი) – დავინახავთ ტიპურ სურათს, რომელიც დამახასიათებელია მაღალგანვითარებული ევროპული სახელმწიფოებისთვის.

ნორვეგიაში შრომისუნარიანი მოსახლეობა (15-64 წლის ასაკის ადამიანები) ყველაზე დიდ წილს იკავებს და დაახლოებით 64-65%-ს შეადგენს. რაც შეეხება დანარჩენ ორ ჯგუფს, აქ მკაფიოდ ჩანს ევროპული დაბერების ტენდენცია: ხანდაზმული ადამიანების (65 წლის და მეტი) პროცენტული წილი უკვე აჭარბებს ბავშვებისა და მოზარდების (0-14 წელი) წილს. კერძოდ, ბავშვების წილი

მოსახლეობაში დაახლოებით 16-17%-ია, მაშინ როცა ხანდაზმულთა მაჩვენებელი 18%-ს სცილდება და სტაბილურად იზრდება.

მონაცემებზე დაყრდნობით, შეგვიძლია აღვნიშნოთ, რომ ნორვეგია, წარმოადგენს კლასიკურ ევროპულ მაგალითს, სადაც უფროსი თაობის რაოდენობა უფრო მეტია, ვიდრე ახალგაზრდების. ეს მიუთითებს იმაზე, რომ ქვეყანაში სიცოცხლის ხანგრძლივობა მაღალია, ხოლო შობადობა – დაბალი.

რაც შეეხება დემოგრაფიული დამოკიდებულების კოეფიციენტს,

მსოფლიო ბანკის დიაგრამები ნათლად აჩვენებს, თუ როგორ იცვლებოდა ნორვეგიის დემოგრაფიული დამოკიდებულების კოეფიციენტი წლების განმავლობაში. ეს მაჩვენებელი გვიჩვენებს, თუ რამდენი „არააქტიური“ ადამიანი (ბავშვები და პენსიონერები) მოდის ყოველ 100 შრომისუნარიან ადამიანზე.

თუ მეოცე საუკუნის მეორე ნახევარში (მაგალითად, 1960-1970-იან წლებში) ეს კოეფიციენტი ძირითადად ბავშვების ხარჯზე იყო მაღალი (რადგან ომის შემდგომი „ბები ბუმის“ თაობა ჯერ კიდევ პატარა იყო), დღეს სულ სხვა სურათი გვაქვს. ბოლო ათწლეულებში ნორვეგიაში დამოკიდებულების კოეფიციენტმა ზრდა დაიწყო, მაგრამ ეს ზრდა უკვე მთლიანად ხანდაზმული მოსახლეობის წილის მატებით არის განპირობებული. მარტივად რომ ვთქვათ, ეკონომიკურად აქტიურ მოსახლეობას სულ უფრო მეტი პენსიონერის შენახვა უწევს, რაც სერიოზულ გამოწვევას უქმნის ქვეყნის სოციალური და ჯანდაცვის სისტემებს.

თუ შევადარებთ ნორვეგიის 2025 წლისა და 1950 წლის მოსახლეობის პირამიდებს, მათ შორის რადიკალურ სტრუქტურულ განსხვავებას დავინახავთ. ეს ცვლილება ასახავს ქვეყნის გადასვლას დემოგრაფიული განვითარების ერთი ფაზიდან მეორეში.

1950 წლის პირამიდა: ამ პერიოდში ნორვეგიის პირამიდას უფრო „ტრადიციული“, სამკუთხედის მსგავსი ფორმა ჰქონდა. მისი ფუძე იყო შედარებით განიერი, რაც იმას ნიშნავს, რომ შობადობა მაღალი იყო და ბავშვების დიდი რაოდენობა ფიქსირდებოდა. ზედა ნაწილისკენ პირამიდა მკვეთრად ვიწროვდებოდა, რადგან იმ დროს სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობა უფრო ნაკლები იყო და მოხუცებულობამდე ცოტა ადამიანი აღწევდა.

ნორვეგიის 1950 წლის პირამიდა

ნორვეგიის 2025 წლის პირამიდა

2025 წლის პირამიდა: თანამედროვე პირამიდას უკვე აღარ აქვს სამკუთხედის ფორმა; ის უფრო ცილინდრს ან „ფუტკრის სკას“ წააგავს. მისი ფუძე შევიწროებულია. ეს მიაჩნებოდა იმაზე, რომ ბოლო წლებში შობადობის დონემ მკვეთრად იკლო და ყოველწლიურად სულ უფრო ნაკლები ბავშვი იბადებოდა. პირამიდის ყველაზე განიერი ნაწილი გადმოინაცვლა შუა და უფროს ასაკობრივ ჯგუფებში (განსაკუთრებით 40-დან 60 წლამდე დიაპაზონში). ეს სწორედ ის თაობაა, რომელიც უფრო მაღალი შობადობის პერიოდში დაიბადა და ახლა ასაკში შედის. ამასთანავე, პირამიდის მწვერვალი (80 წელი და ზევით) ბევრად უფრო

სქელი და ფართოა, ვიდრე 1950 წელს, რაც ჯანდაცვის მაღალი დონისა და სიცოცხლის ხანგრძლივობის ზრდის პირდაპირი შედეგია.

რატომ მოხდა ეს ცვლილებები?

მიზეზი მარტივია: ნორვეგიამ გაიარა დემოგრაფიული გადასვლის პროცესი. შეიცვალა ცხოვრების სტილი, ქალების როლი საზოგადოებაში (მათი ჩართულობა განათლებასა და კარიერაში), ხელმისაწვდომი გახდა ოჯახის დაგეგმვის საშუალებები, რამაც გამოიწვია შობადობის შემცირება. პარალელურად, მედიცინისა და ეკონომიკის განვითარებამ მკვეთრად შეამცირა სიკვდილიანობა და გაზარდა მოხუცთა სიცოცხლის ხანგრძლივობა.

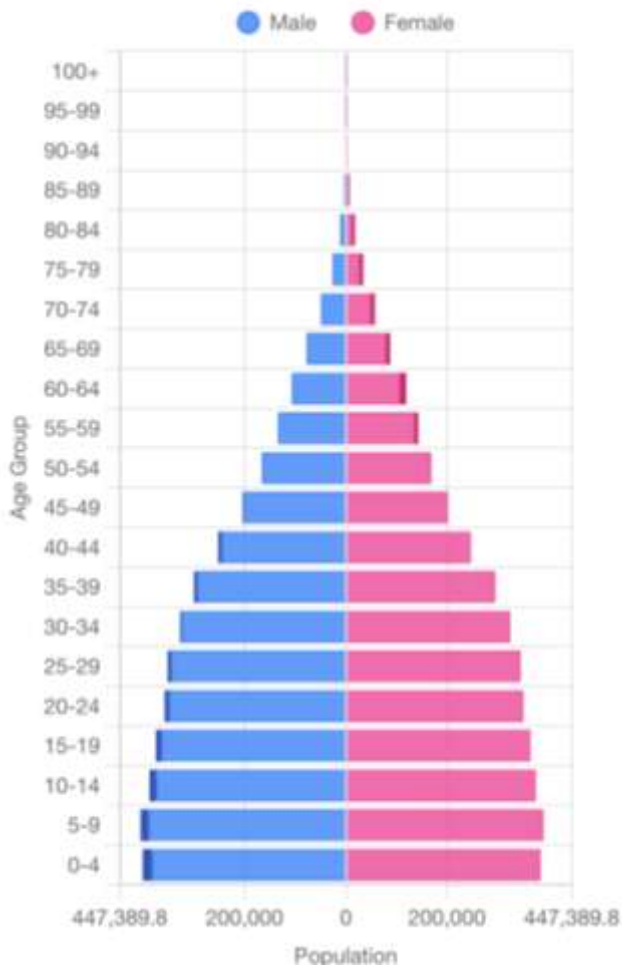
რაც შეეხება სქესობრივ ბალანსს, ნორვეგიის პირამიდაზე საინტერესო კანონზომიერება ჩანს. ახალგაზრდა და საშუალო ასაკობრივ ჯგუფებში (0-დან დაახლოებით 50-60 წლამდე) მამაკაცებისა და ქალების რაოდენობა თითქმის თანაბარია, მცირედი მამრობითი უპირატესობით (რადგან ბიოლოგიურად ყოველთვის ცოტათი მეტი ბიჭი იზადება, ვიდრე გოგო).

თუმცა, სურათი რადიკალურად იცვლება ხანდაზმულ ასაკში. 70-75 წლის ზემოთ ასაკობრივ კატეგორიებში ქალების რაოდენობა საგრძნობლად აჭარბებს მამაკაცებისას. ეს აიხსნება იმით, რომ ქალების სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობა ნორვეგიაშიც (ისევე როგორც მთელ მსოფლიოში) უფრო მაღალია, და მამაკაცებში სიკვდილიანობის დონე უფროს ასაკში უფრო ადრე იმატებს.

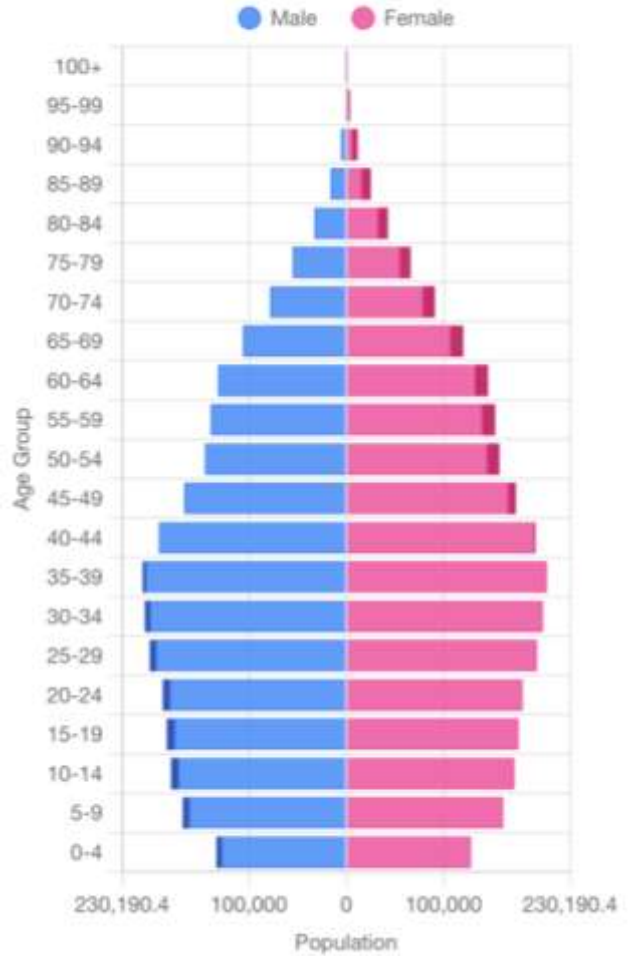
თუ ნორვეგიის სქესობრივ-ასაკობრივ პირამიდას შევადარებთ ლაოსისა და კოსტა-რიკის პირამიდებს, დავინახავთ სამ სრულიად განსხვავებულ დემოგრაფიულ მოდელს, რომლებიც ასახავს ამ ქვეყნების განვითარების დონეს.

ლაოსი ნორვეგიის სრული საპირისპიროა. მისი პირამიდის ფუძე ძალიან განიერია, რაც მაღალ შობადობაზე მეტყველებს. მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი ბავშვები და ახალგაზრდები არიან. ზედა ნაწილი კი ძალიან სწრაფად ვიწროვდება, რაც ნიშნავს, რომ სიცოცხლის ხანგრძლივობა დაბალია და მოხუცთა წილი მცირეა. აქ დამოკიდებულების კოეფიციენტი მაღალია, მაგრამ ნორვეგიისგან განსხვავებით, ეს გამოწვეულია ბავშვების სიმრავლით და არა პენსიონერებით.

Laos Population Pyramid (2025)

Costa Rica Population Pyramid (2025)

კოსტა-რიკა (შუალედურ პოზიციას იკავებს. მას აქვს გარდამავალი ტიპის პირამიდა. შობადობამ აქაც დაიწყო კლება, ამიტომ ფუძე ისეთი განიერი აღარ არის, როგორც ლაოსში, თუმცა ნორვეგიასთან შედარებით მაინც უფრო ახალგაზრდა მოსახლეობა ჰყავს. შრომისუნარიანი ადამიანების წილი აქ ძალიან დიდია, შედეგად ქვეყანას ე.წ. ბევრი მუშა ხელი ჰყავს და ნაკლები დამოკიდებული პირი (ბავშვი თუ მოხუცი).

ნორვეგია არის „დაბერებული“ ქვეყანა, სადაც მთავარი სახელმწიფოებრივი საზრუნავი მოხუცთა დიდ წილთან გამკლავებაა, რაც იწვევს საპენსიო სისტემებისა და ჯანდაცვის სფეროს სერიოზულ დატვირთვას. ლაოსი, მის საპირისპიროდ, არის „ახალგაზრდა“ ქვეყანა, სადაც მთავარი გამოწვევა ბავშვების ელემენტარული პირობებით უზრუნველყოფა, გამოკვება და ხარისხიანი განათლების მიცემაა, რათა მომავალში მათთვის სამუშაო ადგილები შეიქმნას. კოსტა-რიკა კი სტაბილიზაციის

გზაზეა და ჯერ კიდევ ინარჩუნებს ოქროს ბალანსს ამ ორ უკიდურესობას შორის – ქვეყანაში შრომისუნარიანი მოსახლეობის წილი მაქსიმალურია, რაც მას კარგ ეკონომიკურ უპირატესობას აძლევს, თუმცა შობადობის კლების გამო ისიც ნელ-ნელა დაბერების ფაზისკენ მიდის.

მიუხედავად დიდი დემოგრაფიული განსხვავებებისა, კოსტა-რიკასა და ნორვეგიას შორის მაინც ჩნდება მკაფიო მსგავსება განვითარების ტენდენციის დონეზე. ორივე ქვეყანაში შობადობის მაჩვენებელი სტაბილურად მცირდება, რის გამოც დროთა განმავლობაში კოსტა-რიკაც ნელ-ნელა უახლოვდება მოსახლეობის დაბერების იმ მოდელს, რომელშიც ნორვეგია უკვე ათწლეულებია იმყოფება. რაც შეეხება სქესობრივ განაწილებას, სამივე ქვეყნისთვის (ნორვეგია, ლაოსი, კოსტა-რიკა) საერთო და უცვლელი ბიოლოგიური წესია ის, რომ ყველაზე ხანდაზმულ ასაკობრივ ჯგუფებში ქალები რაოდენობრივად ყოველთვის საგრძნობლად სჭარბობენ მამაკაცებს, რაც ქალების სიცოცხლის მეტი საშუალო ხანგრძლივობით აიხსნას.

ნორვეგიის თანამედროვე სქესობრივ-ასაკობრივი პირამიდის ანალიზისას მარტივი შესამჩნევია, რომ ავეყნის დემოგრაფიული სურათის შექმნაში შობადობისა და სიკვდილიანობის გარდა უდიდეს როლს თამაშობს მიგრაციული პროცესებიც. თუ კარგად დავაკვირდებით 2025 წლის პირამიდის შუა ნაწილს, კერძოდ, ახალგაზრდა შრომისუნარიან ასაკს 20-დან 40 წლამდე — შევამჩნევთ რომ ამ მონაკვეთში პირამიდა გამოზნექილია, რაც მხოლოდ შიდა შობადობის მაჩვენებლით ვერ აიხსნება. ეს არის ქვეყანაში აქტიური საერთაშორისო მიგრაციის პირდაპირი შედეგი, რადგან ნორვეგია, როგორც მაღალგანვითარებული ეკონომიკის მქონე სახელმწიფო, იზიდავს უცხოელ მუშახელსა და სტუდენტებს მსოფლიოს სხვადასხვა წერტილიდან. ეს შემოდიებული მიგრაციული ნაკადები, რომლებიც ძირითადად სწორედ ახალგაზრდა და ეკონომიკურად აქტიურ ასაკობრივ ჯგუფებზე მოდის, ერთგვარად აბალანსებს მოსახლეობის დაბერების ტენდენციას და ხელს უშლიან შრომისუნარიანი მოსახლეობის მკვეთრ შემცირებას.

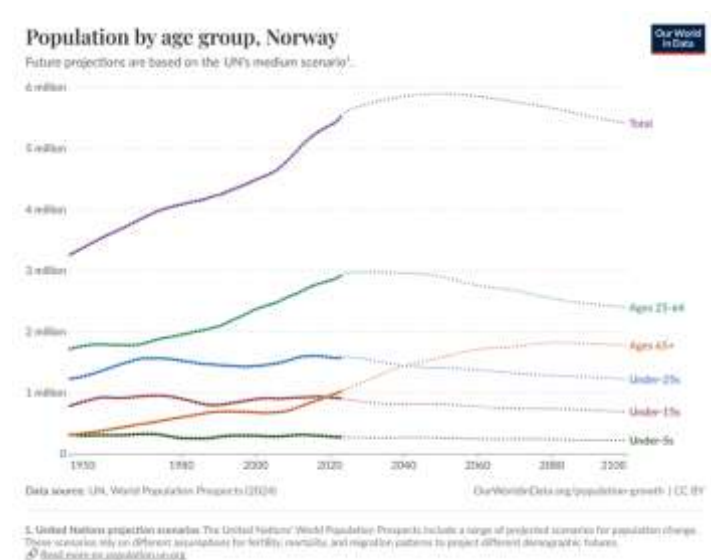
დემოგრაფიული პოლიტიკა და ბუნებრივი მოძრაობის პროგნოზი

ნორვეგიის თანამედროვე დემოგრაფიული სურათი საზოგადოებრივი გეოგრაფიის ჭრილში უნიკალურ კვლევის საგანს წარმოადგენს, რადგან ის არღვევს კლასიკურ გეოგრაფიულ კანონზომიერებას, რომლის მიხედვითაც შობადობის მაღალი დონე ეკონომიკურ სტაბილურობასა და ძლიერ სოციალურ კეთილდღეობაზეა დამოკიდებული. მიუხედავად იმისა, რომ ქვეყანაში შექმნილია იდეალური პირობები ოჯახის ფორმირებისთვის და 1990-იან თუ 2000-იან წლებში შობადობის ჯამური კოეფიციენტი (TFR) დასავლური სამყაროს ლიდერი იყო, 2009 წლის შემდგომ პერიოდში ნორვეგიამ 30%-იანი დემოგრაფიული ვარდნა განიცადა და 2022 წლისთვის რეკორდულად დაბალ ნიშნულს, 1.41-ს მიაღწია. ეს გეოგრაფიული თავსატეხი მიანიშნებს, რომ რეპროდუქციული ქცევა გადავიდა ეკონომიკური ფაქტორებიდან კულტურული და სოციალური ნორმების ტრანსფორმაციის ფაზაში, სადაც ახალგაზრდა თაობა პრიორიტეტს განათლებას, კარიერასა და გვიან ასაკში მცირე ზომის ოჯახების შექმნას ანიჭებს.

ეს ცვლილებები პირდაპირ აისახება შრომისა და გენდერული სივრცეების გეოგრაფიაზე, სადაც ნორვეგია აქტიურად იყენებს „ორმაგი შემოსავლის“ (Dual-earner) ოჯახურ მოდელს. სახელმწიფოს მიზანია, სრულად აღმოფხვრას გენდერული ასიმეტრია სამუშაო ბაზარზე, რის გამოც ქვეყანაში 25-54 წლის ასაკობრივ ჯგუფში დასაქმების გენდერული ნაპრალი მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე მცირეა და მხოლოდ 5 პროცენტულ პუნქტს შეადგენს. ამ ბალანსის სივრცითი შენარჩუნებისთვის უმნიშვნელოვანესი როლი ითამაშა 1993 წელს დანერგილმა „მამების კვოტამ“, რომელიც მამაკაცებს ავალდებულებს დეკრეტული შვებულების ნაწილის (ამჟამად 15 კვირა) ათვისებას. ეს პოლიტიკა შინამეურნეობის შიგნით აუნაზღაურებელი შრომის სივრცეს უფრო თანასწორს ხდის და კვლევებით დასტურდება, რომ მამების ასეთი აქტიური გეოგრაფიული და ფიზიკური ჩართულობა ბავშვზე ზრუნვაში პოზიტიურად უკავშირდება ოჯახების მიერ მომდევნო შვილის გაჩენის გადაწყვეტილებას.

გარდა ამისა, დემოგრაფიული მართვა ნორვეგიაში მჭიდროდ არის დაკავშირებული მუნიციპალურ და სივრცით ხელმისაწვდომობასთან. 2003 წლის

„საბავშვო ბაღების შეთანხმების“ შემდგომ, ქვეყანამ შექმნა ადრეული განათლების საყოველთაო მუნიციპალური ქსელი, რამაც გამოიწვია ის, რომ 3-5 წლის ასაკის ბავშვების 97% სრულფასოვნადაა ინტეგრირებული სააღმზრდელო სივრცეში. ეს ინფრასტრუქტურა ქალებს აძლევს საშუალებას, მყისიერად დაუბრუნდნენ შრომის ბაზარს დეკრეტის დასრულებისთანავე. თუმცა, საზოგადოებრივი გეოგრაფიის თვალსაზრისით, სერიოზულ ბარიერად რჩება საცხოვრებლის კრიზისი და ურბანული წნეხი. ბოლო ათწლეულში უძრავი ქონების ფასების მკვეთრმა ზრდამ ახალგაზრდებში ეკონომიკური დაუცველობის განცდა გააჩინა, რაც ოჯახის დაფუძნების პროცესს აფერხებს. ამ მიზეზით, ნორვეგიის მომავალი სტრატეგია მიმართულია არა მხოლოდ საოჯახო სუბსიდიებზე, არამედ საცხოვრებლის გეოგრაფიულ ხელმისაწვდომობასა და დაბერებული მოსახლეობის ფისკალური წნეხის დასაბალანსებლად შრომითი რესურსების მოდერნიზაციაზე.

გაეროს მონაცემებზე დაყრდნობით, ნორვეგიის მოსახლეობის სტრუქტურა მომავალში სრულიად შეიცვლება. ქვეყანაში მცხოვრები ადამიანების საერთო რაოდენობა, რომელიც დღეს 6 მილიონამდეა, კიდევ ცოტათი გაიზრდება დაახლოებით 2040-

2050 წლებამდე, თუმცა ამის შემდეგ ზრდა გაჩერდება და საუკუნის მიწურულს (2100 წლისთვის) კლებას დაიწყებს. ეს იმიტომ ხდება, რომ ნორვეგიაში სიკვდილიანობა საგრძნობლად გადააჭარბებს შობადობას. 2027 წლიდან მოყოლებული, გარდაცვალების შემთხვევები ყოველწლიურად მოიმატებს და წელიწადში თითქმის 70,000-ს მიაღწევს. ამის საპირისპიროდ, წლიური შობადობა ნელ-ნელა შემცირდება და 50,000-დან 45,000-მდე ჩამოვა. მარტივად რომ ვთქვათ, ქვეყანაში უფრო მეტი ადამიანი გარდაიცვლება, ვიდრე დაიბადება.

ყველაზე დიდი პრობლემა, რაც ნორვეგიას ელოდება, მოსახლეობის მკვეთრი დაბერებაა. მომავალ წლებში 65 წელზე უფროსი ადამიანების რაოდენობა იმდენად სწრაფად გაიზრდება, რომ ისინი იმაზე მეტნი იქნებიან, ვიდრე 25 წლამდე ახალგაზრდები და 15 წლამდე ბავშვები ერთად აღებული. ამავდროულად, შრომისუნარიანი და ეკონომიკურად ყველაზე აქტიური ხალხის (25-64 წლამდე) რაოდენობა, რომელმაც პიკს ჩვენს ათწლეულში მიაღწია, საუკუნის მეორე ნახევარში მუდმივად შემცირდება. ბავშვების რაოდენობაც (როგორც 5 წლამდე, ისე 15 წლამდე ასაკის) სულ უფრო და უფრო დაიკლებს.

ეს ცვლილებები დიდ დარტყმას მიაყენებს ნორვეგიის სოციალურ სისტემას. რადგან მომუშავე ადამიანების რაოდენობა მცირდება, ხოლო დამოკიდებული მოსახლეობის იზრდება, სახელმწიფოს გაცილებით მეტი ხარჯი ექნება პენსიებზე, ჯანდაცვასა და სხვა სოციალურ სერვისებზე.

ნორვეგიის მოსახლეობის რელიგიური და ეთნო-ლინგვისტური შემადგენლობა

ნორვეგიის სამეფოს დემოგრაფიული სტრუქტურა, ისევე როგორც სხვა ჩრდილოევროპული სახელმწიფოებისა, ხასიათდება მკაფიოდ გამოხატული ეროვნული ბირთვითა და თანდათანობით მზარდი კულტურული მრავალფეროვნებით. ქვეყნის ეთნიკური შემადგენლობის უდიდეს ნაწილს $\approx 81.5\%$ -ს — მკვიდრი ნორვეგიელები შეადგენენ. აღსანიშნავია, რომ ამ მაჩვენებელში გაერთიანებულია სკანდინავიის ნახევარკუნძულის ავტოქთონური მოსახლეობა, კერძოდ საამები (დაახლოებით 60,000 ადამიანი). დანარჩენ წილს იკავებენ სხვა ევროპული ქვეყნებიდან მიგრირებული თემები და მსოფლიოს სხვადასხვა რეგიონიდან მოსული ეთნიკური ჯგუფები, რომლებიც ერთობლივად მოსახლეობის დაახლოებით 9.6%-ს შეადგენენ.

სამების ისტორიული ფესვები ჩრდილოეთ ევროპის ტერიტორიაზე ათასწლეულებს ითვლის. ისინი ტრადიციულად მისდევდნენ ნადირობას, თევზაობასა და ჩრდილოეთის ირმების მომთაბარე მოშენებას.

ნორვეგიის მოსახლეობის ეთნიკური შემადგენლობა

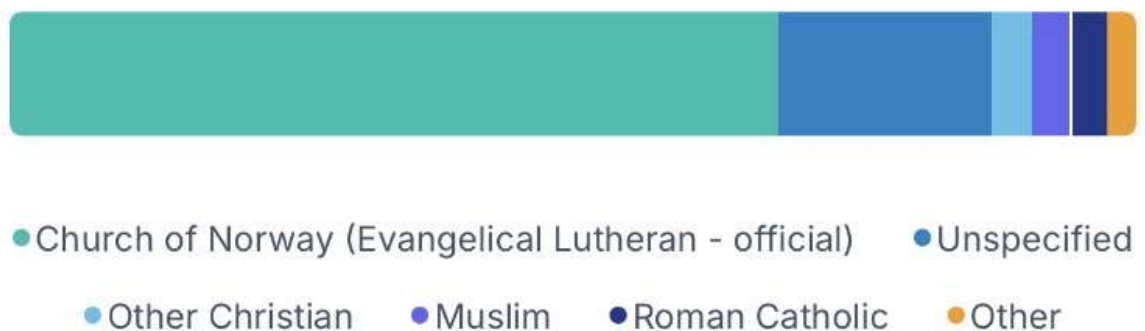

● ნორვეგიელები ● სხვები ● სხვა ევროპელები

ენობრივი თვალსაზრისით, ქვეყანაში დომინირებს ნორვეგიული ენა, რომელიც ჩრდილოგერმანიკულ ენათა ოჯახს მიეკუთვნება და მასზე ადგილობრივების 95%-ზე მეტი საუბრობს. ნორვეგიულ ენას გააჩნია ორი თანასწორუფლებიანი ოფიციალური წერილობითი სტანდარტი: ბუკმოლი (Bokmål — „წიგნის ენა“), რომელიც მეტწილად დანიური მმართველობის ლინგვისტურ მემკვიდრეობას ეფუძნება და მოსახლეობის უმრავლესობის მიერ გამოიყენება, და ნიუნორსკი (Nynorsk — „ახალი ნორვეგიული“), რომელიც ადგილობრივი სოფლის დიალექტების ბაზაზე შეიქმნა და ძირითადად დასავლეთ და ცენტრალურ რეგიონებშია გავრცელებული. სახელმწიფო დონეზე ოფიციალური სტატუსი ასევე მინიჭებული აქვს საამის ენას, რომელიც ურალურ ენათა ოჯახს მიეკუთვნება და კონსტიტუციით არის დაცული. ამასთანავე, გლობალიზაციის კვალდაკვალ, ნორვეგიელთა აბსოლუტური უმრავლესობა (დაახლოებით 88-90%) თავისუფლად ფლობს ინგლისურ ენასაც (World Population Review, 2026).

კონფესიური თვალსაზრისით, ნორვეგიის რელიგიურ იდენტობაში უმავალესობას ევანგელურ-ლუთერანული ეკლესია (ნორვეგიის სახელმწიფო ეკლესია) წარმოადგენს, რომლის მრევლადაც მოსახლეობის 68.1% მიიჩნევა. თუმცა, აღსანიშნავია რელიგიური პლურალიზმის ზრდაც: ოფიციალური სახელმწიფო ეკლესიის მიღმა არსებულ რელიგიურ და მსოფლმხედველობრივ გაერთიანებებს შორის ყველაზე მრავალრიცხოვანი სხვა ქრისტიანული კონფესიებია (მართლმადიდებლები, კათოლიკეები და პროტესტანტული მიმდინარეობები), რომლებიც ამ ჯგუფის 56%-ს შეადგენენ. მათ მოსდევს ისლამი 24%-ით, ხოლო სეკულარული და ჰუმანისტური მსოფლმხედველობრივი ორგანიზაციები (ე.წ. Life stance) 14%-ს იკავებენ. ბუდისტებისა და სხვა რელიგიების წილი თითოეული 3%-ის ფარგლებში მერყეობს (Statistics Norway, 2016).

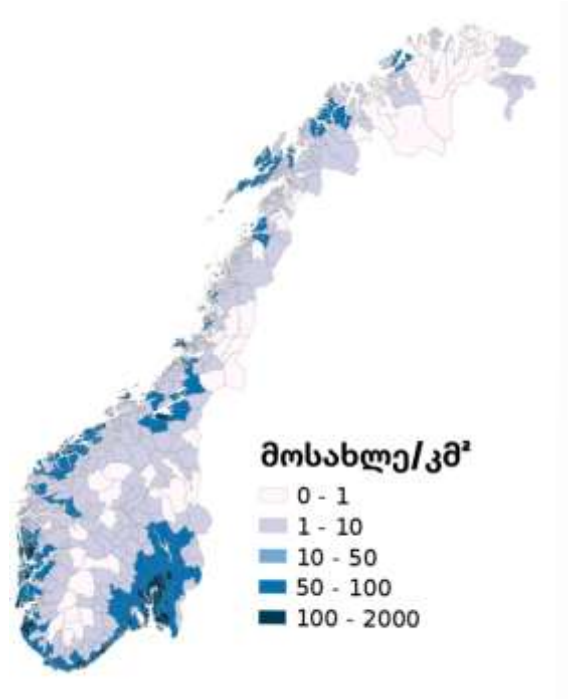
Norway Religion

ქრისტიანობის (ლუთერანობის) ოფიციალურ დამკვიდრებამდე, ნორვეგიის კულტურულ და სულიერ ცხოვრებაზე წარუშლელი კვალი დატოვა სკანდინავიურმა წარმართობამ და მითოლოგიამ (ოდინის, თორისა და სხვა ღვთაებების კულტმა). მიუხედავად იმისა, რომ ძველი რელიგიური პრაქტიკა საუკუნეების წინ შეიცვალა, ძველი სკანდინავიური მითების ელემენტები, ტოპონიმები, ფოლკლორი და ტრადიციული დღესასწაულები დღემდე რჩება ნორვეგიული ეროვნული იდენტობისა და კულტურული მემკვიდრეობის განუყოფელ ნაწილად.

მოსახლეობის განსახლება და ურბანიზაცია

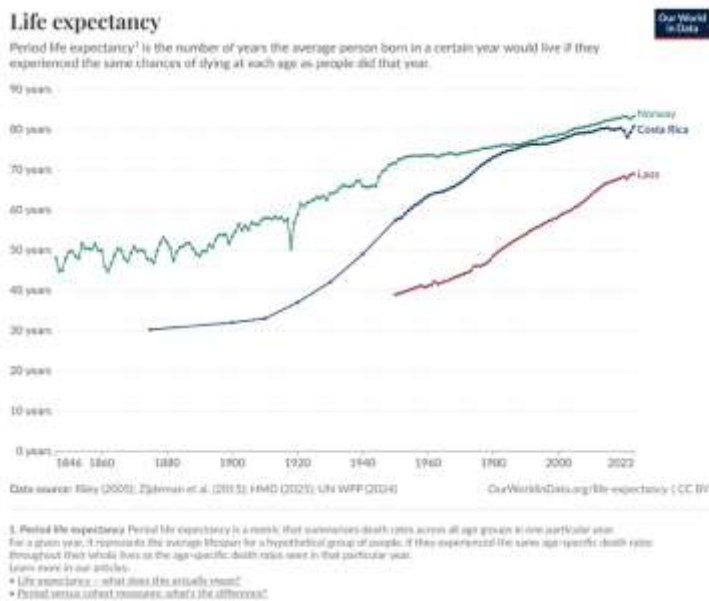
მსოფლიო მასშტაბით, XXI საუკუნე ხასიათდება ინტენსიური ურბანიზაციის პროცესით. ინდუსტრიულმა რევოლუციამ, ტექნოლოგიურმა პროგრესმა და ეკონომიკური აქტივობების ქალაქებში კონცენტრაციამ გამოიწვია ის, რომ დღეს კაცობრიობის ნახევარზე მეტი ქალაქებში ცხოვრობს. ევროპის რეგიონი და განსაკუთრებით ჩრდილოეთ ევროპის (სკანდინავიის) ქვეყნები, ამ ტენდენციის ავანგარდში იმყოფებიან. განვითარებული ეკონომიკის, მაღალი ტექნოლოგიური დონისა და სერვისებზე

დაფუძნებული ბაზრის პირობებში, რეგიონის მოსახლეობის აბსოლუტური უმრავლესობა ურბანულ ცენტრებს ირჩევს საცხოვრებლად. თუმცა, გეოგრაფიული და კლიმატური პირობებიდან გამომდინარე, სკანდინავიაში განსახლებას თავისი უნიკალური სპეციფიკა ახასიათებს, რაც ყველაზე მკაფიოდ სწორედ ნორვეგიის მაგალითზე ვლინდება.

ნორვეგია გამოირჩევა რთული რელიეფით — ფიორდები, მთიანი მასივები და მკაცრი კლიმატი ქვეყნის ჩრდილოეთ ნაწილში მკვეთრად ზღუდავს ადამიანის საცხოვრებელ არეალს, შესაბამისად, ქვეყნის ტერიტორიის უდიდესი ნაწილი პრაქტიკულად დაუსახლებელია.

ნორვეგიის ცენტრალურ და ჩრდილოეთ მუნიციპალიტეტებში სიმჭიდროვე კრიტიკულად დაბალია და 0-1 ან 1-10 ადამიანს შეადგენს კვადრატულ კილომეტრზე.

მოსახლეობის ძირითადი ნაწილი სამხრეთ და სამხრეთ-აღმოსავლეთ სანაპირო ზოლშია თავმოყრილი, განსაკუთრებით ოსლოში. 1950 წლიდან 2023 წლამდე ნორვეგიის საშუალო სიმჭიდროვე ძალიან სტაბილურად და ნელა იზრდებოდა. მიუხედავად

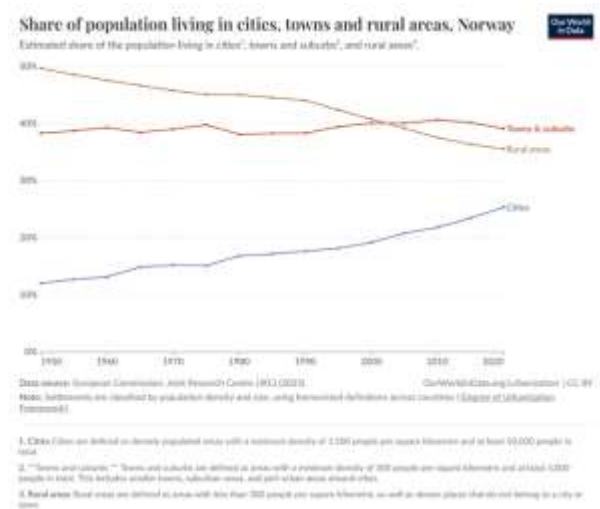
მოსახლეობის საერთო მატებისა, ქვეყნის დიდი ტერიტორიის გამო, საშუალო სიმჭიდროვე კვლავ დაბალია 2023 წლის მონაცემებით იგი შეადგენს დაახლოებით 18 ადამიანს კმ²-ზე. შედარებისთვის, კოსტა-რიკაში ეს მაჩვენებელი იმავე პერიოდში 20-დან 100 ადამიანამდე გაიზარდა. ეს მიუთითებს იმაზე, რომ ნორვეგიის მოსახლეობის სიმჭიდროვის ძირითადი განმაპირობებელი ფაქტორი არა ტერიტორიის ზომა არამედ მისი გეოგრაფიული მახადიათებლებია, რადგან გამომდინარე მკაცრი გეოგრაფიულ-კლინატური პირობებიდან ჩრდილოეთ ნორვეგიის ვრცელ ტერიტორიებზე არ არის ხელსაყრელი პირობები განსახლებისთვის რაც იწვევს ხალხის ნაკადების მატებას სამხრეთისკენ სადაც უკეთესი პირობებია.

მიუხედავად იმისა, რომ ნორვეგიის დიდი ნაწილი დაუსახლებელია, ქვეყანა ერთ-ერთი ყველაზე მაღალურბანიზებული სახელმწიფოა. 1960-2024 წლების სტატისტიკური მონაცემი აჩვენებს ურბანული მოსახლეობის წილის შესამჩნევ ზრდას:

- 1960 წელი - ნორვეგიის მოსახლეობის ნახევარზე ნაკლები $\approx 48\%$ -49% ცხოვრობდა ქალაქებში;

- 1960-იანი წლების ბოლოდან და 1970-იანი წლებიდან იწყება ურბანიზაციის მკვეთრი ზრდა. 1980 წლისთვის მაჩვენებელმა 70%-ს გადააჭარბა, ხოლო 2000-იან წლებში 75%-ს მიაღწია.
- 2024 წელს ურბანული მოსახლეობის წილმა 82%-ზე მეტს მიაღწია, რაც ნიშნავს, რომ 5 მილიონზე მეტი ნორვეგიელიდან 10-დან 8 ადამიანი ქალაქში ან ქალაქის ტიპის დასახლებაში ცხოვრობს.

პარალელურად, საგულისხმოა „Our World in Data“-ს გრაფიკი, რომელიც მოსახლეობის განაწილებას სამ კატეგორიად ყოფს: ქალაქები, დაბები და გარეუბნები და სოფლის ტიპის დასახლებები.

გრაფიკზე ვხედავთ, რომ:

1. სოფლის მოსახლეობის წილი 1950 წელს არსებული 50%-დან 2020 წლისთვის 35%-მდე შემცირდა.
2. დიდი ქალაქების წილი მუდმივად იზრდება (1950 წლის 12%-დან 2020 წლის 35%-მდე).
3. დაბებისა და გარეუბნების წილი სტაბილურად მაღალია და 38%-40%-ის ფარგლებში მერყეობს.

ეს მონაცემები მოწმობს, რომ ნორვეგიაში მიმდინარეობს არა მხოლოდ დიდი ქალაქების ზრდა, არამედ ე.წ. „სუბურბანიზაცია“? ადამიანები ირჩევენ დიდ ქალაქებთან ახლოს მდებარე მცირე დასახლებებს, სადაც შენარჩუნებულია ეკოლოგიური სიმშვიდე და ხელმისაწვდომია ქალაქის ინფრასტრუქტურა.

ნორვეგიის სწრაფი ურბანიზაცია რამდენიმე ფუნდამენტური ფაქტორითაა განპირობებული:

ეკონომიკური ტრანსფორმაცია (ნავთობის ბუმი): 1960-იანი წლების ბოლოს ჩრდილოეთის ზღვაში ნავთობისა და ბუნებრივი აირის საბადოების აღმოჩენამ

რადიკალურად შეცვალა ნორვეგიის ეკონომიკა. აგრარული და თევზჭერაზე დაფუძნებული ქვეყანა უმოკლეს დროში იქცა მაღალტექნოლოგიურ, ინდუსტრიულ და სერვისებზე ორიენტირებულ სახელმწიფოდ. სამუშაო ადგილები კონცენტრირდა მსხვილ საპორტო და ადმინისტრაციულ ცენტრებში.

ტექნოლოგიურმა პროგრესმა შეამცირა სოფლად მუშახელის საჭიროება, რამაც მოსახლეობის ქალაქებისკენ მიგრაციას შეუწყო ხელი.

2026 წლის მონაცემები ნათლად აჩვენებს ნორვეგიის ქალაქებს შორის არსებულ იერარქიასა და დემოგრაფიულ დისბალანსს. ქვეყანაში გამოიკვეთება ერთი დომინანტი მეგაპოლისი და რამდენიმე მსხვილი რეგიონული ცენტრი.

ნორვეგიის 5 ყველაზე დასახლებული ქალაქის მონაცემები 2026 წლისთვის ასე გამოიყურება:

ოსლო: ქვეყნის დედაქალაქი და აბსოლუტური ცენტრია. მისი მოსახლეობა (მიმდებარე აგლომერაციით) 1,127,502 ადამიანს შეადგენს, რაც მთელი ქვეყნის მოსახლეობის თითქმის 20%-ია. ოსლო ასევე აჩვენებს სტაბილურ წლიურ ზრდას (1.5%), რაც შიდა და გარე მიგრაციის მაღალ მაჩვენებელზე მიუთითებს.

ბერგენი და სტავანგერი: დასავლეთ ნორვეგიის ეკონომიკური ძრავებია. სტავანგერი ცნობილია, როგორც ნორვეგიის „ნავთობის დედაქალაქი“, რამაც განაპირობა მისი სწრაფი ურბანული გაფართოება.

ტრონდჰეიმი: ქვეყნის მთავარი საგანმანათლებლო და ტექნოლოგიური ცენტრია, რომელიც ასევე ინარჩუნებს ზრდის კარგ დინამიკას (+1.18%).

თანამედროვე ნორვეგია წარმოადგენს მაღალგანვითარებულ, პოსტინდუსტრიულ სახელმწიფოს, სადაც მოსახლეობის განსახლება მჭიდრო კავშირშია გეოგრაფიულ პირობებსა და ეკონომიკურ სტრუქტურასთან. ქვეყნის საშუალო სიმჭიდროვე დაბალია, თუმცა შიდა განაწილება უკიდურესად არათანაბარია. მოსახლეობის 82%-ზე მეტი კონცენტრირებულია ურბანულ ზონებში, კერძოდ სამხრეთ სანაპირო ზოლსა და ოსლოს აგლომერაციაში. სიცოცხლის მაღალი ხანგრძლივობა, მდგრადი ეკონომიკური განვითარება და მზარდი გარეუბნები მიუთითებს იმაზე, რომ ნორვეგიაში ურბანიზაციის პროცესი არა ქალაქების გადატვირთვაზე, არამედ

მოსახლეობისთვის მაღალი ხარისხის, კომფორტული და ტექნოლოგიური საცხოვრებელი გარემოს შექმნაზეა ორიენტირებული.

თამამად შეიძლება ითქვას რომ ნორვეგია სოციალურ-ეკონომიკური თვალსაზრისით მსოფლიოში ერთ-ერთი მოწინავე ქვეყანაა. ნორვეგიაში ცხოვრების ხარისხი იდეალურთან ახლოა — ხარისხიანი ჯანდაცვა, უმუშევრობის დაბალი დონე, განათლების მაღალი დონე, და ამ ყველაფრის მიუხედავად ქვეყანა ხასიათდება კრიტიკული დემოგრაფიული სურათით. მაღალი ცხოვრების ხარისხის და მის შედეგად ჩამოყალიბებული მოთხოვნილებების ფონზე დავარდნილო შობადობის მაჩვენებელი და მაღალი ცხოვრების ხარისხისა და კარგი ჯანდაცვის ფონზე გაზრდილი სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობა ერთად გახდა მიზეზი ნორვეგიის მოსახლეობის დაბერებისა. ამ ყოველივეს პარალელურად ერთვის ის რომ ნორვეგია როგორც ფეხზე მყარად მდგარი ქვეყანა ერთგვარი “მაგნიტა” უცხოელებისთვის, შედეგად შეიძლება ითქვას რომ იმიგრაციული ნაკადები აბალანსებს ასაკობრივ თანაფარდობას შრომისუნარიან და დამოკიდებულ მოსახლეობის რაოდენობათა შორის. ყოველივე ზემოხსენებულის დასაბალანსებლად და გასაკონტროლებლად ნორვეგია უამრავ დემოგრაფიულ რეფორმას ატარებს რათა გამოასწოროს ქვეყნის დემოგრაფიული სურათი.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Data World Bank. Age dependency ratio (% of working-age population) - Norway, Costa Rica, Lao PDR.
<https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.DPND?end=2024&locations=NO-CR-LA&start=1960&type=shaded&view=chart>
2. Geofactbook. Norway: Facts & stats. <https://geofactbook.com/countries/norway/facts>
3. International Organization for Migration (IOM). (2023). Migration profile: Lao PDR.
https://publications.iom.int/system/files/pdf/pub2023-005-el-mp_lao_v06.pdf
4. Macrotrends. Norway urban population 1960-2026.
<https://www.macrotrends.net/datasets/global-metrics/countries/nor/norway/urban-population>
5. Migrants & Refugees Section. Country profile: Costa Rica. Dicastery for Promoting Integral Human Development. <https://migrants-refugees.va/country-profile/costa-rica/>
6. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Exploring Norway's fertility, work and family policy trends. OECD Publishing.
https://www.oecd.org/en/publications/exploring-norway-s-fertility-work-and-family-policy-trends_f0c7bddf-en.html
7. Our World in Data. Population and demography: Norway.
<https://ourworldindata.org/profile/population-demography/norway>
8. Population Pyramids. Population pyramids of the world from 1950 to 2100: Norway.
<https://populationpyramids.org/norway>
9. SciSpace. Family policies and fertility in Norway [PDF].
<https://scispace.com/pdf/family-policies-and-fertility-in-norway-2nipqtoprm.pdf>

10. SpringerLink. (2024). Open access book/chapter content [PDF]. Springer Nature.
<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-031-69308-3.pdf>
11. Statistics Norway (SSB). (2016). Religious communities and life stance communities [Statistical release]. <https://www.ssb.no/en/kultur-og-fritid/statistikker/trosamf/aar/2016-11-25>
12. Statistics Norway (SSB). Population and area by municipality [SY-57].
<https://www.ssb.no/303784/population-and-area-by-municipality-sy-57>
13. Statistics Norway (SSB). Population changes: Migration.
<https://www.ssb.no/en/befolkning/flytting/statistikk/flyttinger>
14. Statistics Norway (SSB). Statbank table 10211.
<https://www.ssb.no/en/statbank/table/10211>
15. World Factbook Archive. Norway: Area field archive.
<https://worldfactbookarchive.org/archive/field/NO/Area>
16. World Population Review. Norway population 2026.
<https://worldpopulationreview.com/countries/norway>
17. Worldometers. Norway demographics.
<https://www.worldometers.info/demographics/norway-demographics/>
18. Worldometers. Norway population. <https://www.worldometers.info/world-population/norway-population/>
19. გოგსაძე გ. (2018). მოსახლეობის გეოგრაფია (სახელმძღვანელო). საარი: თბილისი.
20. სალუქვაძე.ი (2016) საზოგადოებრივი გეოგრაფიის საფუძვლები, თბილისი.